

Model verkiezingsprogramma Provinciale Staten 2003-2007

De ChristenUnie in de Provinciale Staten

De ChristenUnie, wat is dat voor een partij?

De ChristenUnie is een nieuwe partij die staat op de schouders van haar voorgangers. We willen politiek bedrijven in de traditie van RPF en GPV. De ChristenUnie is daarom een partij met diepe wortels.

Voor die politieke boodschap van de ChristenUnie is de Bijbel, het geïnspireerde Woord van God, bepalend. Omdat de God, die Zijn Zoon Jezus Christus als Redder naar de aarde heeft gezonden en Zichzelf zo bekend maakt in de Bijbel, ook Degene is die de wereld en alles wat daarop leeft gemaakt heeft. Het is het waard om het leven op deze wereld te richten naar Zijn Woord.

Voor de politieke boodschap van de ChristenUnie betekent dat drie dingen:

- Wij willen ons ervoor inzetten dat de overheid en de samenleving gehoor geven aan de normen die ons in Gods Woord gegeven zijn. Dat is onze ambitie.
- Wij beseffen dat de mogelijkheden van de politiek en van de politieke partijen niet moeten worden overschat. Een heilstaat zullen we niet bereiken. Dat maakt ons nuchter.
- Wij zien in Christus het bewijs dat de wereld, ondanks het kwaad dat er is, niet door God is verlaten. Dat bemoedigt.

Wat is het belang van de Provinciale Verkiezingen?

De Provincie is een bestuurslaag die zich steeds meer kenmerkt door een regievoerende en sturende rol. Zij houdt zich met name bezig met de sociale, fysieke en de economische infrastructuur. Daarnaast vinden we het belangrijk dat er nauw contact is tussen de provincie en de gemeenten. Zo kan de provincie werken aan gebiedsgericht beleid. Op hun beurt kunnen provincies, via het IPO (Interprovinciaal overleg) pleitbezorgers zijn richting de landelijke politiek, bijvoorbeeld op het gebied van verkeer en vervoer en de ruimtelijke ordening. De provincie is echter veel meer dan een tussenlaag in het openbaar bestuur. Zij heeft duidelijk haar eigen taken en verantwoordelijkheden. Deze taken liggen op terreinen als huisvesting, verkeer en vervoer, economie, natuur en landschap, recreatie, cultureel erfgoed, water en zorg en welzijn. Zo is ook het jeugdbeleid en het openbaar vervoer vrij recent onder verantwoordelijkheid van de provincie gekomen. Kortom veel gebieden waarop de ChristenUnie een eigen geluid kan laten horen. De provinciale verkiezingen zijn dus van groot belang voor uw eigen directe leefomgeving.

De uitslag van de provinciale verkiezingen is niet alleen van invloed op de hoeveelheid ChristenUnie zetels in de Provinciale Staten. De leden van de Eerste Kamer worden gekozen door de leden van de Provinciale Staten. Daarom is de uitslag van de provinciale verkiezingen ook van groot belang voor de samenstelling van de leden van de Eerste Kamer. Uw stem telt dus dubbel!

Maakt een ChristenUnie statenlid zoveel verschil?

Ja. Een ChristenUnie statenlid onderscheidt zich daar waar het nodig is van andere statenleden.

De ChristenUnie wil een duidelijk christelijk geluid laten horen, dat doorklinkt in haar inzet voor de samenleving, voor de publieke belangen en voor de publieke waarden. Dat geluid komt tot uitdrukking in de speerpunten die hierna behandeld worden, en in de prioriteiten die wij daarin stellen.

Zo wil de ChristenUnie steeds heel duidelijk naar voren brengen waar we voor staan.

We kiezen voor de bescherming van het leven, voor goede zorg, voor gezinswaarden, voor een goede onderlinge afstemming van voorzieningen, voor een boer- én milieuvriendelijk landbouwbeleid, voor het stimuleren van vrijwilligerswerk en voor goed onderwijs dat aansluit bij de vraag vanuit de maatschappij. Ook zet de ChristenUnie zich in voor een integer bestuur en voor de leefbaarheid van kleine kernen. Anderzijds zijn er zaken waar we absoluut "nee" tegen zeggen. De ChristenUnie is tegen een 24 uren economie, aantasting van de zeden, sportverdwazing, verloedering van wijken, godslastering, opheffing van identiteitsgebonden instellingen door fusies etc. Op die gebieden wil de ChristenUnie geen compromissen sluiten.

Een ChristenUnie statenlid wil deze uitgesproken christelijke boodschap niet alleen uitdragen op horizontaal vlak, het gaat hem of haar ook om het hoog houden van Gods naam in de wijze waarop je politiek bedrijft. Van waaruit zet je de argumenten in, hoe stelt een statenlid zich op tijdens de vergaderingen? Zo zetten ChristenUnie statenleden bijvoorbeeld in op de sociale samenhang en de kwaliteit van de samenleving. Gavengerichtheid is daarbij ons uitgangspunt, niet prestatiegerichtheid. Een ander voorbeeld is de leefbaarheid van kleine kernen. Het handhaven en deels terugbrengen van

het voorzieningenniveau is daar buitengewoon belangrijk. Mensen staan daarbij centraal. Zo wil de ChristenUnie op provinciaal niveau herkenbaar zijn als positieve christelijke partij.

Onder de volgende kopjes komen de speerpunten van de ChristenUnie op provinciaal gebied aan de orde.

Algemeen Bestuur

Trends en uitgangspunten

Nederland is een steeds complexer wordende samenleving, waar alles steeds meer met elkaar samenhangt. Steeds meer plaatselijke problemen hebben een landelijke, Europese of zelfs mondiale dimensie.

De regelgeving is ingewikkeld en de verantwoordelijkheden van rijk, provincie en gemeente zijn niet altijd even helder. De ChristenUnie streeft naar duidelijke regelgeving, goed onderscheiden verantwoordelijkheden en voldoende bestuurlijk en financieel instrumentarium. We zetten ons in voor herstel en handhaving van het gezag van de overheid. De overheid heeft dat gezag van God gekregen en zal er zorgvuldig mee omgaan. Zij moet dus betrouwbaar zijn

Speerpunten voor integriteit:

Het optreden van de provinciale overheid heeft dikwijls grote gevolgen voor burgers en bedrijven. Dit vraagt om vertrouwen in haar functioneren. Wij pleiten daarom voor een nota integriteit voor het handelen van de provincie. In zo'n nota kunnen uitgangspunten geformuleerd worden waar je elkaar op kunt aanspreken. Tot deze uitgangspunten behoren:

- bestuurders nemen publiek verantwoording en leggen publiek verantwoording af;
- besluitvormingsprocessen zijn volledig transparant;
- er wordt open gecommuniceerd naar binnen en naar buiten het provinciale apparaat;
- oneigenlijke beïnvloeding wordt voorkomen.
- bij werving van personeel dient integriteit deel uit te maken van de procedure
- ter bescherming van zogenaamde klokkenluiders wordt een regeling opgesteld.

Speerpunten voor communicatie:

- Het provinciebestuur werkt actief aan een vertrouwensrelatie met de burgers. Bij de invoering van het dualistische stelsel in 2003, zullen Statenleden meer vertegenwoordigende en controlerende taken krijgen. De ChristenUnie vindt dat een goede zaak en wil daarom werken aan een goed contact met de eigen achterban, maar ook met andere burgers en vertegenwoordigende organen. Ze geeft daarom op actieve wijze voorlichting over haar taken, bevoegdheden en de werkwijze van het provinciebestuur.
- Interactieve beleidsvorming kan de kwaliteit van het beleid en het draagvlak onder burgers doen toenemen. Het bevordert tevens de democratische participatie van burgers. Bij het interactief vormen van beleid wordt vooraf helder gemaakt wat de rol van burgers en bestuurders is in het proces, om teleurstelling en verwijdering te voorkomen. Afweging en besluitvorming dienen altijd te liggen bij het democratisch gekozen overheidsorgaan.
- Besluitvorming en afwegingen moeten voor de burgers duidelijk gemaakt worden. Strategisch beleid, afgebakende delen uit het omgevingsbeleid (zoals kleine kernenbeleid, bundeling van woningbouw en bedrijvigheid), gebiedsgericht beleid, en ingrijpende verkeersmaatregelen lenen zich uitstekend voor interactief beleid.

Speerpunten op bestuurlijk niveau

- Veel maatschappelijke vraagstukken vragen om een integrale aanpak op decentraal niveau. De ChristenUnie vindt dan ook een versterking van het middenbestuur een essentieel onderdeel van de modernisering van het overheidsmanagement. Niet de schaal van een gebied maar de mogelijkheden die een bestuur heeft om beleid uit te zetten is bepalend voor haar bestaansrecht en voor de effectiviteit. De autonomie van de verschillende bestuurslagen dient te worden versterkt waarbij taken toebedeeld worden aan die overheidslaag die daar het meest geschikt voor is.
Voor de provincie als middenbestuur kan dat nieuwe verantwoordelijkheden geven, zoals meer uitvoerende taken. Voor die taken zal de provincie dan over de juiste juridische, financiële en organisatorische middelen dienen te beschikken.
- De ChristenUnie staat terughoudend tegenover schaalvergroting in het bestuur. Als schaalvergroting (provinciale herindeling) aan de orde komt moet dat zeer duidelijke voordelen hebben boven kleinschaligheid en samenwerkingsverbanden. Bij de indeling van ons land in bestuurlijke eenheden moet er gekeken worden naar cultuurhistorische,

geografische en sociaal economische factoren. Bovendien is de ruimtelijke samenhang en eigenheid van de bevolking daarbij belangrijk.

- Bij een verdergaande herindeling van gemeenten wil de ChristenUnie uitgaan van de bestuurskracht van levensvatbare gemeenten. Een herindeling moet daarnaast niet van bovenaf opgelegd worden; voorkeuren van betrokken gemeenten dienen zoveel mogelijk gevolgd te worden.

Openbare Orde en Veiligheid

Trends en uitgangspunten

De kwaliteit van de openbare ruimte laat duidelijk te wensen over. Die ruimte is van ons allemaal, maar geweld en onveiligheid op straat, vervuiling en verslonzing van openbare ruimtes, agressie in het verkeer en bijvoorbeeld grove en godslasterlijke reclame-uitingen ontsieren de publieke ruimte en maken deze soms onleefbaar. Criminaliteit, onleefbaarheid en onveiligheid moeten krachtig bestreden worden. De zorg voor de veiligheid van de burgers behoort tot de kerntaken van de overheid. De ChristenUnie is tegen een gedoogcultuur omdat het voor alle burgers van belang is dat er duidelijke regels bestaan en dat die ook gehandhaafd worden. Niet alleen de overheid is echter verantwoordelijk. Burgers, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties zullen zich samen eveneens verantwoordelijk moeten weten voor de bevordering van de veiligheid. De ChristenUnie vindt de criminaliteit in deze tijd een ernstig probleem, dat in breder perspectief gezien moet worden. Een leefbare publieke samenleving vraagt om een sterk normbesef bij overheden en burgers. De ChristenUnie wil het provinciebestuur en de burger hierop aanspreken. De overheid vervult daarbij tevens een voorbeeldfunctie. Bij het onderhouden en overdragen van normen en waarden is er vooral een opdracht voor gezinnen en scholen, maar ook voor kerken, sportverenigingen en andere maatschappelijke organisaties.

Speerpunten voor openbare orde

- In samenwerking met gemeenten worden activiteiten ontplooid om zinloos geweld terug te dringen. Daarbij is men op ook zoek naar fundamentele vragen over de diepere oorzaken van dit geweld. De samenleving wordt daarbij nadrukkelijk betrokken.
- De ChristenUnie stimuleert op provinciaal niveau initiatieven die gericht zijn op de bevordering van het gezinsleven en de betrokkenheid op elkaar in de samenleving.

Speerpunten voor veiligheid

- Provinciale en gemeentelijke rampenplannen moeten regelmatig getoetst worden op actualiteit en doeltreffendheid. Bovendien dienen de plannen op elkaar afgestemd te worden. Daarvoor is een voortdurende inventarisatie nodig van risico opleverende objecten.
- Een digitale risicokaart wordt via voorlichtingsmateriaal en op de provinciale website beschikbaar gesteld voor de burgers.
- De provincie is verantwoordelijk voor de planning en de spreiding van het ambulancevervoer, maar de financiering loopt via de zorgverzekeraar. De ChristenUnie ondersteunt de onderhandelingen van het IPO met de minister om ook de financiering bij de provincie te leggen. Door planning, spreiding en financiering in één hand te leggen, komt er een heldere publieke verantwoordelijkheid richting de burgers.
- Het provinciebestuur is actief betrokken bij de vraag of de hulpverleningsdiensten (politie, brandweer, ambulance) optimaal functioneren.

Verkeer en Vervoer

Trends en uitgangspunten

Een goede en moderne infrastructuur is van belang voor het leven in de provincie. Ongebreidelde uitbreiding van wegen onder het motto "Mobiliteit is fun" is in de visie van de ChristenUnie echter kortzichtig. Het dichtslibben van de steden en de opoffering van het landschap is het gevolg. De ChristenUnie laat zich leiden door drie criteria: veiligheid, omdat er mensenlevens mee gemoeid zijn, milieu effecten, omdat Gods schepping ermee gemoeid is, en leefbaarheid, omdat vervoer een onlosmakelijk onderdeel van ons dagelijks leefpatroon is. De keuze tussen openbaar vervoer en wegen moet daarom voortdurend met elkaar in verband worden gebracht, ook bij de vestiging van bedrijventerreinen. Dat betekent: een visie ontwikkelen op onderwerpen als bereikbaarheid van

voorzieningen, parkeren, onderhoud van wegen, vermindering automobiliteit, bevordering openbaar vervoer en wandel – en fietsverkeer. Bovendien dienen de mogelijkheden voor het vervoer over water bekeken te worden. Bij dit alles is blijvende en toenemende aandacht nodig voor voorzieningen voor ouderen en gehandicapten.

Speerpunten voor verkeersveiligheid

- De ChristenUnie streeft naar een categorisering en herinrichting van het wegennet volgens het concept 'duurzaam veilig'. Dit concept streeft naar een sterke reductie van het aantal doden en zwaar gewonden door allerlei op veiligheid gerichte veranderingen aan te brengen in het wegennet. De genoemde categorisering betreft een indeling in drie soorten wegen, met elk een eigen inrichtingsregime. Door zo'n duidelijke indeling te maken, zijn er per soort heldere veiligheidsmaatregelen te formuleren, gericht op de eigenschappen van de verkeerssoorten die van die wegen gebruik maken.
- De veiligheid van weggebruikers moet verhoogd worden door zoveel mogelijk wegen voor snel en langzaam verkeer te scheiden.
- Wegen en bermten moeten tijdig, goed en milieuvriendelijk onderhouden worden. Hierop bezuinigen is geen goede zaak.

Speerpunten tegen negatieve milieu effecten

- De ChristenUnie wil onnodig autogebruik ontmoedigen door te zorgen voor aantrekkelijk en effectief collectief vervoer, onder andere door integratie van de geldstromen en dienstregelingen van rail- en busverbindingen. De mogelijkheden van light rail, magneet zweefbanen als secundaire sporen kunnen de bereikbaarheid van de stad vergroten. Daarbij moet er goed gekeken worden naar vloeiende overstap mogelijkheden.
- Files dienen tegengegaan te worden door te zorgen voor voldoende doorstroom op doorgaande wegen, onder meer door de capaciteit af te stemmen op de verkeersintensiteiten; deze wegen worden zoveel mogelijk om woonkernen heen geleid, op verantwoorde afstand aansluitend bij bestaande bebouwingsgrenzen;
- Het landschap moet zo min mogelijk doorsneden worden met nieuwe wegen, maar bij onvoldoende wegcapaciteit optimaal kiezen voor verbetering en indien echt nodig verbreding van bestaande wegen;
- De mogelijkheden tot ondergrondse verbindingen en met name ondergronds vervoer van goederen, bijvoorbeeld via buisleidingen, moeten zoveel mogelijk benut worden
- Water geeft mogelijkheden! In de keuzemogelijkheden van goederenvervoer geeft de ChristenUnie prioriteit aan vervoer over water. Dat geldt - indien zinvol - ook voor vervoer van afval. Bovendien kan water van pas komen bij het vervoer van personen.
- Bij nieuwe wijken is het van groot belang dat eerst de infrastructuur wordt aangelegd. Voor de oplevering van een wijk dient er ook gezorgd te zijn voor goed openbaar vervoer.
- Ten behoeven van scholieren, woon-werkverkeer en toeristen moet er een fietsenplan worden gemaakt en volgens een vooraf afgesproken tijdsplan uitgevoerd.

Waterhuishouding

Trends en uitgangspunten

Water is in Nederland niet weg te denken. Voor de landbouw, natuur en mens is water van cruciaal belang. Water creëert en onderhoudt de natuur, het geeft leven aan mens, dier en plant. Het geeft een impuls aan een goed woon- en leefklimaat. Bij dit alles moet er oog zijn voor de ruimte die water verdient. Het water in ons land wordt echter bedreigd door bodemverontreiniging, door grondwateronttrekkingen en door sterk vervuilde lozings. Water moet voor de provincie daarom nog meer een plaats krijgen in de integrale beleidsontwikkeling. Het moet de onderlegger zijn voor alle andere beleidsterreinen.

Er zijn twee ontwikkelingen die invloed hebben op de nabije toekomst. Enerzijds is er de steeds verdergaande verdroging. Dit is een probleem dat voor de ChristenUnie absolute prioriteit heeft. Anderzijds is de verwachting dat er meer en extremere regenval in de nabije toekomst zal komen en stijging van temperatuur zal plaatsvinden. Het water vormt steeds meer een bedreiging voor ons lage landje. Ook dat is een reden dat water een onderlegger moet worden voor andere beleidsterreinen. Dat betekent hogere (incidentele) rivierafvoeren en rijzing van de zeespiegel. Water moet op een goede manier vastgehouden, opgeslagen en afgevoerd worden. Voor dit opslaan dienen overloopgebieden aangewezen te worden. Deze wateropvang kan gecombineerd worden met natuurgebieden en andere daarvoor geschikte gebieden. De ChristenUnie pleit voor een goede schaderegeling voor landeigenaren die hun land voor deze wateropvang beschikbaar moeten stellen. Een efficiënte oplossing is ook capaciteit voor water creëren door de waterlopen tussen de dijken te

verbreden en/of te verdiepen. In kustgebieden moeten bredere zones aangewezen worden, daar waar de waterkering het primaat heeft. Daarnaast is de dijkverbetering een voortdurend aandachtspunt. Belangrijk voor de ChristenUnie is op dit punt dat landschappelijke en cultuurhistorische waarden beschermd blijven.

Naar de toekomst toe zal er in hooggelegen gebieden gebouwd moeten worden en in laaggelegen gebieden ruimte moeten zijn voor wateropvang. Dit vergt bewustwording op het gebied van de ruimtelijke ordening.

Speerpunten voor een goed waterbeleid

- Omdat er op het gebied van water grote belangen spelen die door de overheid zorgvuldig afgewogen moeten worden, moeten de drinkwatervoorziening en de waterhuishouding niet geprivatiseerd worden.
- De vervuiling van grond- en oppervlaktewater wordt krachtig aangepakt. Aandachtspunten daarbij zijn:
 - a. het verder instellen van beschermingszones voor drinkwatergebieden
 - b. het terugdringen van het gebruik van niet biologisch afbreekbare bestrijdingsmiddelen
 - c. het tegengaan van verrijking door nitraten en fosfaten
 - d. het verminderen van thermische verontreiniging
- De ChristenUnie wil oppervlaktewater gebruiken voor drinkwater in de strijd tegen verdroging.
- Om verdroging te voorkómen dienen er verder een gescheiden systemen voor drinkwater en riolering te komen. Dat betekent de aanleg van twee waterleidingnetten: één voor laagwaardige toepassing (zoals spoelwater en beregening) en één voor hoogwaardige toepassing (ten behoeve van drinkwater). Regenwater is beter te zuiveren wat op termijn kostenbesparend werkt. Daarnaast is een belangrijk positief neveneffect van gescheiden systemen dat de boer verlost wordt van de riooloverstorten problematiek. Bij veel regenval stromen riooloverstorten over en komen er gevaarlijke stoffen in het slootwater. Dit veroorzaakt ziekten bij het vee dat dit water drinkt.
- Het is belangrijk de gemeenten aan te zetten om rioolrechten te koppelen aan watergebruik. Provincies kunnen daarin een stimulerende rol vervullen.

Milieu

Trends en uitgangspunten

Het provinciale milieubeleid van de ChristenUnie staat in het teken van de bijbelse opdracht om te bouwen en te bewaren. Wij zijn geen exploitanten van de wereld, maar leven in het besef dat we de wereld naar goed rentmeesterschap moeten bewaren. Voor een goed woon- werk- en leefklimaat is het nodig grenzen te stellen aan onze consumptie behoeften.

In onze welvaartsmaatschappij lijkt zorg voor milieu steeds meer een sluitpost te worden. Eigenbelang en economisch belang winnen het te vaak van het milieu. Regelmatig worden we echter ook met de neus gedrukt op het feit dat het eenzijdig prioriteit geven aan economische belangen desastreuze gevolgen kan hebben voor het milieu en voor de gezondheid van mens en dier. Daar waar het ons natuurlijk milieu betreft wil de ChristenUnie duidelijke keuzes maken. In die keuzes willen wij niet alleen de belangen van onze generatie voor ogen hebben, maar ook die van de komende generaties.

Op milieugebied is het belangrijk dat er goede communicatie is tussen degene die wetten en voorschriften opstelt en de uitvoerder. Juist hier moet men er voortdurend voor waken dat op papier alles goed geregeld is maar dat de praktijk veel illegaliteit laat zien. Teveel wordt er langs elkaar heen gewerkt. Daarom pleit de ChristenUnie voor een integraal omgevingsplan. Dat wil zeggen dat het streekplan, het waterhuishoudingsplan en het milieubeleidsplan met elkaar in verbinding worden gebracht. Daarnaast heeft de handhaving van verleende milieuvergunningen een absolute prioriteit. Bij een geloofwaardig provinciaal bestuur past geen gedogen. Lik op stuk beleid draagt bij tot het naleven van de regelgeving.

Speerpunten voor het milieu

- De ChristenUnie stimuleert een duurzame stedenbouw door strenge eisen aan de bestemmingsplannen te stellen. Milieu- en energievriendelijk bouwen heeft hoge prioriteit.
- Op dit moment worden milieu effectenrapportages te vrijblijvend benaderd. De ChristenUnie wil de consequenties van een zogenoemde MER afdwingbaar maken.
- Dat de afvalsturing weer volledig naar de Rijksoverheid gaat, wil niet zegen dat provincies op dit gebied geen invloed meer kunnen uitoefenen. De provincie moet zorgdragen voor

voldoende capaciteit voor het storten van restafval tegen doelmatige tarieven, zodat storten niet te voordelig wordt. In grensprovincies moet afvalverwerking direct over de grenzen onder gelijke voorwaarden mogelijk zijn.

- De ChristenUnie vindt het belangrijk dat de nutsbedrijven die nu nog in handen zijn van gemeenten en provincies, ook daar te laten. Dit om zo mogelijk hun greep hierop weer enigszins te vergroten. Het is zeer de vraag of de liberale energiemarkt enig voordeel voor de consument en het milieu gaat opleveren. De signalen zijn niet gunstig. In Europees verband hapert de liberalisering en een punt van zorg zijn de acceptabele prijzen in de toekomst en de zekerheid dat energie wordt geleverd. Eigendom en toezicht op te netwerken blijven bij de overheden.
- Het (subsidie) beleid bevordert het gebruik van ecostrroom en duurzame energiebronnen.
- Het is het zaak een stringent beleid na te streven op het gebied van buitenreclame en horizonvervuiling langs provinciale wegen en in het open landschap.
- De sanering van vervuilde bodems, boven en onderwater, moet versneld worden. Het probleem dient echter ook bij de wortel te worden aangepakt. De lozing van milieuvervuilende stoffen moet nog verder teruggedrongen worden.
- Voor de regelgeving geldt de eis dat zij goed uitvoerbaar is. Voorlichting en educatie kunnen het draagvlak voor milieumaatregelen vergroten. Voor het bewust worden en het bij brengen van verantwoordelijkheid zijn stimulerende acties voor onderwijs, industrie en landbouw noodzakelijk. Maar ook de consument dient op zijn verantwoordelijkheid gewezen te worden; een goed milieu heeft zijn prijs!

Economie

Trends en uitgangspunten

Materiële voorspoed en een goed ontwikkeld economisch leven zijn geen vanzelfsprekendheden, hoewel het de laatste tien jaar wel zo lijkt. Het is een zegen wanneer menselijke arbeidsinspanning vrucht draagt. Dat geeft persoonlijke voldoening en het is belangrijk voor de ontwikkeling van de samenleving als geheel. Economische ontwikkeling behoort binnen het kader van het rentmeesterschap van de mens tot de opdracht de aarde te bebouwen en te bewaren. Daarbij willen we echter ook de boodschap 'genoeg is genoeg' uitdragen.

De ChristenUnie bevordert dat vestiging van industrie en dienstverlening plaatsvindt binnen randvoorwaarden die een goede ontwikkeling mogelijk maken en die tevens recht doen aan de belangen van milieu, natuur en landschap. De economische, sociale en culturele dynamiek van de Nederlandse samenleving kunnen een hoge tol eisen in de persoonlijke levenssfeer. Teveel mensen hebben last van psychische problemen, arbeidsongeschiktheid en stress. De ChristenUnie is tegen een 24-uurs economie. De samenleving zou haar collectieve rustmomenten moeten koesteren en verdedigen.

Werkeloosheid blijft onder bepaalde groepen een aandachtspunt. Vooral de jonge, de allochtone en de langdurig werklozen verdienen bijzondere aandacht ondermeer door middel van gebruikmaking van provinciale fondsen. De taken van de provincie op sociaal-economisch gebied behelzen ook het scheppen van voorwaarden voor een optimale ontwikkeling op het gebied van werkgelegenheid, arbeidsmarkt en bedrijfsleven. De provincie moet daarbij initieënd, stimulerend en coördinerend optreden.

Speerpunten voor economie

De ChristenUnie wil bestaande bedrijventerreinen die achterop raken weer nieuw leven inblazen. Daarbij willen we, indien mogelijk en verantwoord, tot intensiever grondgebruik komen.

- De provincie dient zorg te dragen voor een goed bedrijfsvestigingsklimaat door heldere procedures op te stellen bij het verlenen van milieuvergunningen. Bedrijven moeten goed en duidelijk van informatie voorzien worden.
- De provincie let erop dat hoogwaardige en duurzame bedrijventerreinen goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer en (waar mogelijk) gebruik maken van vervoer over water.
- Projecten voor een betere afstemming tussen arbeidsmarkt en onderwijs, dienen gestimuleerd te worden. Daarbij moet ook bijzondere aandacht zijn voor de positie van gehandicapten.
- Maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen dient gestimuleerd te worden.
- Inzet voor het gebruik van rest- en afvalwarmte uit de industrie ten behoeve van andere sectoren (bijvoorbeeld de tuinbouw).

Speerpunten voor toerisme en recreatie

- De ChristenUnie stimuleert agrarisch toerisme.
- Er dient bijzonder aandacht te zijn voor de aspecten promotie, onderzoek en voorlichting bij toerisme en recreatie, waarbij onder ander de VVV's een belangrijke rol kunnen vervullen. De ChristenUnie wil gevaarlijke en/of milieu onvriendelijke sporten en recreatie vormen tegengaan. Hierbij denken we ook aan geluidshinder en onveiligheid voor de omgeving; denk bij voorbeeld aan motorcrossen en autoraces.

Landbouw en Landelijk gebied

Trends en uitgangspunten

Land- en tuinbouw zijn voor de ChristenUnie erg belangrijk. Zij vormt een belangrijke economische en sociale drager voor de leefbaarheid van het platteland en het openhouden van de ruimte. De agrarische sector is vanwege de voedselvoorziening, het natuurbeheer, recycling, en als leverancier van grondstoffen van onmisbare betekenis voor de Nederlandse samenleving. De sector verdient een volwaardige plaats te behouden in de provincie. Verweving van landbouw, natuur en landschap is belangrijk voor agrariërs en de ChristenUnie stimuleert dit proces waar mogelijk met subsidies. In de huidige moeilijke situatie waarin de land- en tuinbouw verkeren moet de provincie duurzaam perspectief willen bieden. Veel agrariërs zijn al zeer inventief bij het zoeken van nevenactiviteiten. Dit kan ook verder, via voorlichting, gestimuleerd worden. Vanuit het gezichtsveld van de provincie is samenhang met andere beleidsterreinen het uitgangspunt; op het gebied van milieu, water en ruimtelijke ordening dient de provincie gunstige omstandigheden te scheppen voor een duurzame land- en tuinbouw. Indien de provincie met het oog op natuurontwikkeling beleid uitstippelt en onteigend moet worden, zodat agrariërs daardoor geraakt worden, moeten er reële vergoedingen gegeven worden. Op dit moment moeten we constateren dat groenbeleid en natuurontwikkeling stagneert. Echter, voor een goed beleid op dit gebied moet er een prijsbepaling komen voor grond, zodat stedenbouw meebetaalt aan natuurontwikkeling op basis van de huidige bestemmingswaarde. Op die manier ontvangt een boer hetzelfde voor grond die verkocht wordt voor stedenbouw als voor natuurontwikkeling. De ChristenUnie is verder voor een openruimte heffing. Deze heffing maakt landbouwgrond duurder zodat gemeenten gestimuleerd worden om (waar mogelijk en verantwoord) binnen de bebouwde kom woningen te bouwen, voordat uitbreidingslokaties in beeld komen. De provincie dient het particulier beheer van natuurgebieden door natuurbeschermingsorganisaties en boeren te stimuleren, door er een redelijke vergoeding tegenover te stellen. De kwaliteit van het beheer moet daarbij voorop staan. Zo nodig verleent de provincie een substantiële bijdrage in de aankoop en het beheer van dergelijke gebieden.

Speerpunten voor plattelandsontwikkeling

- De ChristenUnie streeft naar een gebiedsgericht beleid onder anderen door het opstellen van een Kaderbrief Gebiedsgericht beleid voor Plattelandsontwikkeling. Vanuit het gebied worden streekcommissies (waarin verschillende instellingen uit het gebied zijn vertegenwoordigd) uitgenodigd een gebiedsprogramma op te stellen. De provincie geeft de thema's aan en geeft ook de financiële kaders per gebied aan.
- Om de leefbaarheid op het platteland te bevorderen zet de ChristenUnie in op een stevig kleine kernenbeleid. Woningbouw voor natuurlijke groei moet mogelijk zijn. Er moet naar aard en schaal passend bij de kern worden gebouwd. Binnen voor het buitengebied beschermende voorwaarden wordt hergebruik van leegstaande agrarische bebouwing door nieuwe economische dragers gestimuleerd. Met gemeenten wordt gezocht naar mogelijkheden om basisvoorzieningen in kleine kernen te handhaven of opnieuw te vestigen.
- Goed ondernemerschap kan op steun rekenen. Te denken valt aan medegebruik; gezamenlijke huisvesting en exploitatie door ondernemers, onderwijs, zorgvoorzieningen, huisartsenpost, postkantoor, bankvoorziening enzovoort, wordt door de provincie gestimuleerd.
- Openbaar vervoer op maat van de kern is een basisvoorwaarde voor goede plattelandsontwikkeling.
- Bevorderen van recreatie en toerisme (verbetering kwaliteit verblijfsrecreatie, bevorderen van cultuurtoerisme, stimuleren van productontwikkeling).

Speerpunten voor landbouw

- De ChristenUnie streeft naar ondersteuning van de ontwikkeling van duurzame landbouw (herstructurering landbouw en multifunctioneel grondgebruik, biologische landbouw).
- Verhogen van de kwaliteit van natuur en landschap is van essentieel belang (ecologische verbindingzones, kwaliteitsverbetering bos, soortenbescherming, natuurbeheersplannen- en vergoedingen voor de grondeigenaren, landschapsontwikkeling en –bescherming).
- Nevenactiviteiten van agrariërs, maar ook vermaatschappelijking van de zorg, zoals zorgboerderijen worden door de provincie gestimuleerd.

Zorg en Welzijn

Trends en uitgangspunten

De ChristenUnie is van mening dat bij het welzijn het provinciale beleid gericht moet zijn op de eigen verantwoordelijkheid. De eigen keuzemogelijkheid van de burger dient gestimuleerd en ondersteund te worden. De huidige tendensen van individualisme, vereenzaming, opvoedingsproblemen, zinloos geweld, criminaliteit, materialisme en verval in verslavingen, vragen naast dit voorwaardenscheppende beleid, ook goede en professionele hulp. Het is belangrijk dat bepaalde groepen mensen niet louter als probleem worden gezien en benaderd. Beleid dient ook in te steken op eigen capaciteiten.

Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. De ChristenUnie kan dit volmondig beamen. De zorg voor onze jeugd is allereerst een verantwoordelijkheid van de ouders. Soms redden de ouders het niet alleen, dan is er professionele hulp nodig. Die extra zorg moet zoveel mogelijk tijdig, dichtbij en kortdurend zijn.

Onze gehandicapte medemens is ook een volwaardig lid van onze maatschappij. Elk mens is een uniek schepsel van God. Binnen de mogelijkheden die zij van hun Schepper hebben ontvangen moeten zij in staat worden gesteld zich te ontplooien. Het feit dat er in Nederland in verhouding steeds meer ouderen komen, vraagt ook van de provincie extra aandacht.

Kunstzinnige vaardigheden behoren tot de gaven die God aan mensen geeft. Kunst en cultuur verdienen een grote uitingsvrijheid, maar de ChristenUnie is tegen uitingsvormingen die godslasterlijk of discriminerend zijn, dan wel op het gebied van zedelijkheid de bijbelse fatsoensnorm overschrijden. Onder deze beperkende voorwaarden kan de provincie cultuur stimuleren door stimuleringspremies te verlenen.

Op het gebied van zorg en welzijn is een vermindering van de verkokering in regelgeving noodzakelijk. Het beleid dient gericht te zijn op de vraag naar zorg. Samenwerking van uitvoerende organisaties moet beloond worden. Niet de continuïteit van de instelling moet centraal staan maar het resultaat naar de burgers toe.

Speerpunten jeugd

- Om hulp vragen is niet gemakkelijk, daarom willen wij dat er een herkenbaar en laagdrempelig adres dicht in de buurt is, de zgn. decentrale Toegangen van de Bureaus Jeugdhulp. In deze Toegangen moet zoveel mogelijk worden samengewerkt met provinciale en lokale partners. Deze bureaus verwijzen door naar de meest passende jeugdhulpverleningsinstanties.
- Ook landelijk werkende (identiteitsgebonden) organisaties moeten betrokken worden bij deze hulpverlening. Voorkomen moet worden dat er wachtlijsten ontstaan voor deze vorm van jeugdhulpverlening.
 - De ChristenUnie pleit voor preventieve jeugdzorg. Het is zaak om vroegtijdig achterstanden en eventuele ontsporing aan te pakken. Samenwerking met scholen en jeugdhulpverlening is hierbij van groot belang.
 - De zogenaamde Brede School kan een plaats hebben bij het stimuleren van de sociale cohesie in de wijken. Ouders dienen hierbij betrokken te worden, ook met het oog op taalachterstanden.
 - De ChristenUnie stimuleert de zogenaamde mentorprojecten om schooluitval tegen te gaan. Bij deze projecten is iemand van een bedrijf de mentor van een scholier, die op zo'n manier ondersteund wordt in het afmaken van zijn of haar opleiding.
 - De provincie dient in haar beleid bijzondere aandacht te schenken aan specifieke doelgroepen zoals zwerfjongeren, jonge asielzoekers en allochtone jongeren.

Speerpunten gehandicapten

- De provincie zorgt voor mogelijkheden voor opleiding, arbeid, ontspanning en goede woonomstandigheden.
- De provincie heeft een planningstaak op het gebied van het stichten van dagverblijven en gezinsvervangende tehuizen voor gehandicapten. De ChristenUnie wil dat de provincie ruimte

blijft scheppen voor instellingen om op basis van een eigen identiteit te kunnen blijven functioneren.

- Persoonsgebonden budgetten voor meerdere groepen vragen bijzondere aandacht van de provincie. Richting de landelijke overheid wil de ChristenUnie zich hier hard voor maken.

Speerpunten Ouderen

- De ChristenUnie maakt zich sterk voor extra aandacht voor de huisvesting en zorgverlening voor ouderen. Waar mogelijk moet de provincie projecten ondersteunen en stimuleren waardoor ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen; te denken valt aan aanpasbaar bouwen als norm, multifunctionele zorgcentra, netwerk van ouderensteunpunten etc. Aanpasbaar bouwen houdt in dat bij woningbouw al rekening gehouden moet worden met de aanpasbaarheid van woningen voor als mensen ouder of gehandicapt worden.
- Zorg op maat is heel belangrijk, daarom moet er goed overleg zijn tussen de provincie, gemeenten, zorgaanbieders, ouderenbonden en het Regionaal Patiënten Consumenten Platform (RPCP).
- Initiatieven vanuit onze samenleving om te komen tot het oprichten van hospices worden door de ChristenUnie van harte ondersteund. Wanneer thuis sterven niet kan, is opname in een hospice een prachtig alternatief. De provincie kan een startsubsidie verstrekken.
- De positie van allochtone ouderen verdient bijzondere aandacht.

Speerpunten vrijwilligerswerk en mantelzorg

- Waar zouden we zijn in Nederland zonder vrijwilligers? Het jaar 2001 was het jaar van de vrijwilliger. Toen was er veel aandacht voor het vrijwilligerswerk. Die aandacht moeten we vasthouden. Ondersteuning van vrijwilligersorganisaties en deskundigheidsbevordering van vrijwilligers verdienen blijvende aandacht van de provincie. Ondersteuning van projecten voor vrijwilligers kunnen aanspraak maken op een financiële bijdrage van de provincie.
- Veel respect heeft onze partij voor de vele mantelzorgers in de provincie. Een platform mantelzorg, contactpunt mantelzorg en steunpunten voor mantelzorgers vindt de ChristenUnie zeer belangrijk. Blijvende aandacht is nodig. De ChristenUnie ziet hierin ook een taak voor de provinciale overheid, zowel coördinerend als financieel.
- Speciale aandacht moet er zijn voor de jonge mantelzorger (met een zieke ouder). Projecten om alle problemen van deze jongeren in kaart te brengen en oplossingen te zoeken ondersteunen en initiëren wij.

Speerpunten op het gebied van minderheden

- De ChristenUnie wil zich inzetten voor het geestelijk en lichamelijk welzijn van onze, niet-Nederlands medeburgers, door het scheppen van mogelijkheden voor een goede integratie in onze samenleving. Bovendien dienen achterstanden in onderwijs, werkgelegenheid en scholing door goed beleid zoveel mogelijk ingehaald te worden.
- Het behoud van de eigen culturele beleving binnen de grenzen van de Nederlandse wetgeving is voor de ChristenUnie het uitgangspunt. Dat die grenzen ook goed gehandhaafd blijven is in het belang van de verdraagzaamheid en het respect tussen de verschillende bevolkingsgroepen.
- De provincie dient een coördinerende rol te spelen als het gaat om de opvang van asielzoekers en vluchtelingen.

Andere speerpunten

- Hebt u wel eens een zorgboerderij bezocht? Daar gaat je hart sneller van kloppen! Er zijn zorgboerderijen waar verstandelijk gehandicapten een aantal dagdelen per week met veel enthousiasme (zowel van de zorgaanbieder als van de zorgvrager) aan het werk zijn. Ook zijn er zorgboerderijen waar (ex) psychiatrische patiënten of ouderen een zinvolle dagbesteding wordt geboden. De ChristenUnie is heel blij met deze initiatieven. De vele (bureaucratische) regels maken het moeilijk om een zorgboerderij van de grond te krijgen. De provincie kan hier een stimulerende en faciliterende rol in spelen. De ChristenUnie zal dat van harte ondersteunen.
- Regionale cultuur vinden wij belangrijk, de eigen identiteit van de provincie willen wij graag behouden. En dan denken we aan: streektaal, streekgeschiedenis, folklore, regionale bouwkunst etc. Regionale musea kunnen, indien nodig, van de provincie financiële steun ontvangen.
- De ChristenUnie wil een cultuurdebat bevorderen over waarden en normen in de kunst en de rol van de provinciale overheid daarbij.

- De doelen van een meerjarig cultuurbeleid moeten gericht zijn op vergroting van de cultuurdeelname van afzonderlijke doelgroepen. Ook moet er meer ruimte zijn voor diverse vormen van amateurkunst waarin meerdere muziekstijlen een plaats kunnen krijgen.
- De Provincie heeft een stimulerende en faciliterende rol op het terrein van de amateursport en gehandicaptensport. Dit moet uitkomen in het stellen van prioriteiten bij eventuele subsidiëring van sportactiviteiten.

Ruimtelijke ordening en Volkshuisvesting

Trends en uitgangspunten

Nederland is één van de dichtstbevolkte gebieden op deze aarde. Een klein land, dat we met ruim 16.000.000 mensen moeten wonen, werken en recreëren. Dat gaat niet zonder dat we vooruit kijken, plannen en regels maken.

Dit dient via democratische spelregels tot stand te komen, met afweging van belangen van wonen en werken, natuur en landschap. Dat zijn soms pijnlijke beslissingen, maar in het belang van alle Nederlanders moet het wel gebeuren. Het provinciale bestuur heeft bij dat alles een belangrijke rol te vervullen. Bij het trekken van grenzen is het enerzijds belangrijk dat er geen verstarrende bevrozing ontstaat, anderzijds is het nodig en waardevol bepaalde gebieden te beschermen. De ChristenUnie hanteert op dit gebied een aantal uitgangspunten. Het ruimtelijke beleid moet mede ten dienste staan van de opdracht aan de mens om als rentmeester de aarde op een verantwoorde wijze te ontwikkelen en te beheren. Het gaat om een zorgvuldig omgaan met de schepping die door God aan ons is toevertrouwd. Bij het invullen en beheren van de ruimte moet rekening gehouden worden met de identiteit van het gebied. Diversiteit en identiteit zijn het waard beschermd te worden. Daarnaast is eerlijkheid ten aanzien van alle mensen, ongeacht maatschappelijke positie belangrijk. Als laatste uitgangspunt willen we noemen een streven naar minder bureaucratie en meer inventiviteit.

Speerpunten voor streekplannen

- In streekplannen moet het gaan om grote lijnen die op heldere uitgangspunten moeten steunen en waarin een verantwoord gebruik van de ruimte en een eerlijke weging van alle belangen voorop staan.
- Streekplannen dienen van onderop, met veel inbreng van gemeenten, instellingen, burgers en andere belanghebbende tot stand te komen. Een tijdige en ruime inbreng van degenen die daarbij alle belang hebben is essentieel.
- De ChristenUnie pleit voor duidelijke provinciale streekplannen en structuurvisies, waarin je ook het totaal van het beleid voor een bepaalde regio kan terugvinden.
- Streekplannen moeten voor de gemeentebesturen een redelijke ruimte bieden om tot eigen verantwoorde invullingen te komen.

Speerpunten voor wonen

Door een voortdurende toets die leert wat de kwantitatieve en kwalitatieve vraag naar woningen is, moet de provincie overzicht houden op de stand van zaken. Grootschaligheid is soms niet te voorkomen, maar de provincie dient er zorg voor te dragen dat er een kleinschalige opbouw plaatsvindt. In het Grote Stedenbeleid dient de sociale samenhang voorop te staan en verpaupering te worden tegengegaan.

- Woningzoekenden uit een bepaalde plaats of regio moeten zo veel als mogelijk is daar ook ruimte kunnen vinden. De ChristenUnie voelt niet voor gedwongen volksverhuizingen.
- Bij de toewijzing van woningcontingenten pleit de ChristenUnie voor een evenwichtige spreiding van koop – en huurwoningen en daarnaast voor een revitalisering van de bestaande woningvoorraad. Ook mensen met een smalle beurs, waaronder jongeren moeten goed kunnen wonen.

Bij de keuzen voor nieuwe woon- en bedrijfsgebieden wordt rekening gehouden met de wenselijkheid dat wonen en werken zo dicht mogelijk bij elkaar plaatsvindt. Dat doet ook de mobiliteit door woon-werkverkeer verminderen.

- In het kader van de Stedelijke Vernieuwing verleent de provincie verleent (financiële) steun aan gemeenten die een intensief stads- en dorpsvernieuwend beleid voeren. Het voorkomen van achterstandswijken en het verbeteren van het woon- en leefklimaat in binnensteden verdienen hoge prioriteit.

Financiën en beheer

Trends en uitgangspunten

Bij het besteden van de provinciale middelen is de ChristenUnie van mening dat de publieke gerechtigheid uitgangspunt en doel van het beleid moet zijn. Daarmee bedoelen we dat gemeenschapsgeld om een rechtvaardige en verantwoorde manier van verdelen vraagt. De Provincie beschikt vaak over te weinig financiële middelen om de taken die haar, onder meer door het rijk, zijn opgedragen op adequate wijze uit te voeren. De overdracht van Rijkstaken aan de provincie is daarom alleen aanvaardbaar, als het Rijk de middelen in voldoende mate vergoedt en de bevoegdheden volledig worden overgeheveld.

als het rijk een reële vergoeding van financiële middelen en meer bevoegdheden hiertegenover zet. De provincie ziet af van een concurrentiestrijd met andere provincies en – in dat kader- het realiseren van prestigeprojecten.

De herkenbaarheid voor en de betrokkenheid van de burgers bij het eigen provinciaal handelen wordt bevorderd door een doorzichtig beleid op basis van de eigen financiële middelen.

Daarbij dienen in principe twee opties te worden overwogen:

Invoering van het duale bestuursstelsel brengt met zich mee dat de provincie een Rekenkamer instelt. Dit kan ook met meerdere provincies worden opgezet.

Afhankelijk van taken en bevoegdheden van de Rekenkamer wordt door Provinciale Staten een Commissie Beleidsevaluatie ingesteld die onderzoek doet naar de gerealiseerde maatschappelijke effecten van het provinciale beleid.

Speerpunten voor financieel beleid

- De reserves, fondsen en voorzieningen worden regelmatig geëvalueerd op aantal, inhoud en doelmatigheid.
- Het subsidiebeleid is er primair op gericht om het particulier initiatief te stimuleren en dient niet om samenwerking af te dwingen, als dat ten koste gaat van de identiteit.
- Subsidieverlening gebeurt terughoudend. In principe hoort subsidie een bijdrage in een tekort te zijn. Criteria voor subsidieverlening zijn:
 - a. de activiteiten moeten duidelijk zijn en door particulieren voldoende ondersteund worden.
 - b. de activiteiten mogen niet in strijd met de normen van Gods Woord of het recht zijn.
 - c. er dient nauwkeurig gecontroleerd te worden of het bedrag is besteed aan de gestelde voorwaarden, eventueel worden gelden teruggevorderd.
- Bij het verlenen van subsidie mag de provincie, bij fusies, geen voorwaarden aan instellingen en organisaties opleggen, die de identiteit in gevaar brengen.
- Eigen provinciale belastinginkomsten, zoals de provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting, behoren niet te ver uit de pas te lopen in vergelijking met andere provincies, om onredelijke en voor de burgers onbegrijpelijke verschillen in belastingdruk te voorkomen. Als richtlijn zou men een totale bandbreedte tussen de verschillende provincies van max. 10% dienen aan te houden.